

पतति तत्पूर्वकर्मार्थोद्धृतयोरेव क्रियते न तदर्थं पृथगुद्धरणम् . यथा दर्शपूर्ण-
मासेध्यर्थमुद्धृतयोरेवाग्निहोत्रहोम आगतोपस्थानादिकं च पुनराधानानन्तरम-
ग्निधारणे कृते विकृतेष्टिनित्येष्ट्यादिकं च । यत्कर्मार्थमाहुवनीयदक्षिणाग्नीऽउद्धृतौ
भवतस्तत्कर्मसमाप्त्यनन्तरं लौकिकौ ज्ञेयौ अत ऊर्ध्वं तयोराहुवनीयादिशब्दवि-
हितं कार्यं न कर्तव्यम् . अत एव यदा पौर्णमासादौ बह्व्य इष्टयः पृथक्त्वाः
क्रियन्ते तदा प्रतीष्टि पृथगेवोद्धरणम् न सकृदुद्धृतयोरेव सर्वत्रोपयोगः ॥ खा-
दिरः सुवः पर्णमयी जुहूरित्येवमादि यत्कस्यचित्कर्मणः प्रकरणे पठितं न भव-
ति वाक्यान्तरेण च कर्मविशेषे विनियुक्तं न भवति अमुष्मिन्कर्मणि खादिरः
सुवो भवतीत्येवम् तत्प्रकृतावेव निविशते ततः प्रकृतिवन्व्यापिनेतराङ्गवद्वि-
कृतावपि गृह्णति ॥ ॥ अथ पात्राणां लक्षणमुच्यते ॥ खादिरः सुवोऽङ्गुष्ठपर्ववृत्त-
पुष्करो नासिकावत्पर्वार्धखातो भवति । स्फ्यश्च खादिरः खड्गाकृतिररन्निमात्रः ।
सुचो बाहुमात्र्यो मूलदण्डास्वग्विला हंसमुखसदृशैकप्रणालिकायुक्ताः पाणिमात्र-
पुष्करास्तावत्खातयुक्ताश्च कार्याः . पालाशो जुहूः . उपभृदाश्चत्थी . वैकङ्कती
ध्रुवा . एतेषां वृक्षाणामेकस्य वा सर्वाः स्रवः कारयेत् . बाहुमात्र्योऽरन्निमात्र्यो
वाग्राग्रास्वक्तोविला हंसमुख इत्यापस्तम्बः । अग्निहोत्रहवणी वैकङ्कती . अग्नि-
होत्रसुवो वैकङ्कतः । यैः पात्रैर्होमो न क्रियते तानि सर्वाणि वारणानि भवन्ति .
तानि चोलूखलमुसलकूर्चेडापात्रीपिष्टपात्रीपुरोडाशपात्रीशम्याशृतावदानाभ्युपवे-
षान्तर्धानकठप्राशिन्नरुणपडवत्तब्रह्मासनादीनि । तत्रोलूखलं न्यवृक्षजावि-
ति १) । कूर्चो बाहुमात्रः पीठाकारः । इडापात्रीपिष्टपात्र्यौ अरन्निमात्र्यौ मध्यसं-
गृह्णीते । पुरोडाशपात्री प्रादेशमात्री समचतुरस्रा षडङ्गुलवृत्तखातवती । शम्या
प्रादेशं ००० द्वादशाङ्गुलः २) । प्राशिन्नरुणं वृत्तमादर्शाकारं चतुरस्रं चमसाकारं
वा . तथैव द्वितीयमपिधानपात्रम् । षडवत्तं चोभयत्र खातवत् । आसनानि चा-
रन्निमात्रदीर्घाणि प्रादेशमात्रविपुलानि । सर्वेषु पात्रेषु मूलाभिज्ञानार्थं वृत्तानि
कार्याणि । अनादेशे होमसाधनभूतानि पात्राणि वैकङ्कतानि भवन्ति . यथा सो-
मयागे ग्रहचमसद्रोणकलशादीनि . तत्रापि हविर्धानाधिषवणफलकसम्भरणीप-

१) see pag. ५१. lin. २०-२३. २) see pag. ५१, २६ - ६०, २.